

Voorzitter,

Stonden de afgelopen weken in het kader van de internationale politiek. Staat het hier in het teken van de Steinse politiek en voorzitter, daar zijn we maar wat blij mee. We behandelen de begroting 2025 en verdere jaren. Zoals ieder jaar verdelen wij de bijdrage van onze fractie over twee personen waarbij het tweede deel door mijn collega Guus wordt voorgedragen.

Laten wij allereerst beginnen met onze dank uit te spreken aan iedereen die zijn bijdrage heeft geleverd aan de voorliggende begroting. Het was, zoals de afgelopen jaren gebruikelijk, een helder en duidelijk leesbaar stuk. Daarnaast ook onze complimenten voor het proces waarbij naast de correcte en snelle beantwoording van de technische vragen ook een extra technische bijeenkomst is georganiseerd. Daar is uitleg gegeven over de uitgangspunten van de begroting met speciale aandacht voor het dynamische proces van de investeringsplanning.

We hebben bij het lezen van de stukken mogen vaststellen dat in de begroting alle kaders en wensen uit de Kadernota die wij in juli hier in deze raad behandelden, zijn meegenomen. Tel daarbij op dat alle ambities vanuit het bestuursakkoord zijn vertaald, dan mogen wij trots zijn op het nu voorliggende resultaat. Een echte super-begroting! En dat is best raar om te zeggen met een nog niet structureel sluitende begroting voor de jaren 2026, 2027 en 2028. Maar de redenen voor het op deze wijze presenteren van de begroting zijn maar al te goed bekend. Bij alle Haagse discussies over asiel en migratie en wel of geen noodwet lijkt het soms alsof Den Haag geen oog meer heeft voor de financiële positie van gemeenten. Door een korting op het gemeentefonds (de middelen die gemeenten krijgen vanuit Den Haag om hun taken uit te voeren) loopt het tekort van de gemeente Stein op naar 1,6 miljoen in 2026. Het zogenaamde Ravijnjaar. En alhoewel dit ook voor Stein pijn gaat doen, komen we er de jaren daarna vooralsnog goed vanaf. Er zijn heel veel gemeenten in Nederland die hele scherpe keuzes moeten maken doordat er een structurele disbalans is tussen taken en middelen vanuit het Rijk. Wij roepen het college vooral op om deze keuze niet te maken

en de bezuinigingen die ook in Stein, zij het beperkt, aan de orde zijn om structureel in evenwicht te komen, op te vangen met meer financieel technische maatregelen. Daardoor houden wij ruimte om voor onze inwoners en bedrijven de goede dingen te blijven doen op de verschillende begrotingsprogramma's. Aan de hand van deze programma's zullen wij een aantal van de speerpunten en aandachtspunten de revue laten passeren.

Te beginnen met het sociaal domein. Het sociaal domein omvat alle inspanningen die we als gemeente verrichten rond werk, participatie, zelfredzaamheid, zorg en jeugd. Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zetten we ons in om enerzijds ervoor te zorgen dat onze inwoners de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben en de gemeente anderzijds grip houdt op de kosten. Het programma 'Grip op het sociale domein' dat in dit kader gestart is, heeft zijn vruchten afgeworpen en laat zien dat onze gemeente op een aantal vlakken goed op koers zit.

Er liggen echter nog een aantal uitdagingen voor ons waaronder de stabiliteit van de jeugdzorginstellingen. De bijdrage die de gemeente Stein heeft moeten leveren aan Xonar ligt nog vers in het geheugen. Ten aanzien van de besluitvorming hierover stonden we als DOS met de rug tegen de muur en de volgende instelling in financiële problemen dient zich al weer aan.

Maar voorzitter, de slogan uit het bestuursakkoord "iedereen doet mee" is voor DOS een belangrijk uitgangspunt. We willen alle bewoners van de gemeente Stein kunnen voorzien in hun primaire levensbehoeften; ze laten beschikken over bestaanszekerheid en veiligheid laten ervaren. Daar bovenop willen we ervoor zorgen dat iedere inwoner van de gemeente Stein, en dan bedoelen we ook echt iedere inwoner, maatschappelijk, sociaal en cultureel kan meedoen.

Een hoge ambitie zoals vastgelegd in het bestuursakkoord en zoals verwoord in de voorliggende begroting en ons betoog, stelt eisen aan de organisatie die deze ambitie moet waarmaken. Daarom zet de gemeente Stein de volgende stap in de doorontwikkeling van de organisatie.

Ontwikkeltrajecten kosten tijd en geld. Ze zijn echter nodig om de kwaliteit van dienstverlening te waarborgen en verbeteren. De gemeente Stein heeft naast een hoge ambitie ook te maken met de uitdaging om de organisatie wendbaar te maken, om zorg te dragen voor een duurzame inzetbaarheid van medewerkers, een

vergaande digitalisering te realiseren, gemeentelijke professionals aan te trekken en te behouden. Daarom wordt in deze begroting voorgesteld om fors te investeren in onze organisatie, en daar staan we als DOS vol achter. We zullen wel goed moeten monitoren wat de effecten zijn van het groeien van onze organisatie. Levert het ook voor onze inwoners datgene op wat we ervan mogen verwachten in termen van verbetering van dienstverlening, versterken van digitalisering en robuustheid. Wij vragen het College ons mee te nemen in de wijze waarop de effecten van de investeringen in de organisatie worden gemeten.

En voorzitter, het onderwijs landschap in Stein is volop in beweging. De verf in de Avonturijn in Berg aan de Maas is nog niet goed en wel droog of de uitbreiding van de Groenewald is opgestart. Thans zijn de eerste wanden en de staalconstructie geplaatst en beginnen de contouren van het gebouw zichtbaar te worden. Voorzitter, DOS is super trots op datgene wat wij bereikt hebben op het gebied van onderwijshuisvesting.

Helaas zijn worden de onderwijshuisvestingprojecten gekenmerkt door forse overschrijdingen van het geraamde budget, onder andere door de forse stijgingen van de kosten voor bouwstoffen. Echter, wie investeert in de jeugd en in het behoud van onderwijs in de kernen, investeert in de toekomst van Stein. DOS is van mening dat deze gelden niet beter besteed hadden kunnen worden dan aan het onderwijs.

De raad is in afwachting van de business case over de hoognodige vernieuwing en uitbreiding van de Maaskei in Urmond. In de programmabegroting is een bedrag van 5 miljoen gereserveerd voor dit project. Wij als DOS zien met belangstelling uit naar de resultaten van de businesscase en roepen het college op om hier vaart mee te maken.

Leefbaarheid was en is voor DOS een belangrijk thema. Daar horen voorzieningen bij in elke kern, het behoud van ons verenigingsleven, kunst en cultuur, maar ook de mogelijkheid om te genieten van de ruimte om ons heen en die moeten we bewust willen koesteren. Men mag gerust spreken dat het toerisme in Stein zich ontwikkeld heeft op een manier zoals men heeft gewenst. Er zijn diverse horeca accommodaties bijgekomen die hun klandizie zien groeien met name door het wandel- en fietstoerisme. Ook maken veel inwoners gebruik van de diverse faciliteiten en infrastructuur. Dit laatste punt blijft echter een constante zorg. Zo blijven we ook nu attenderen op de knelpunten in de oude kernen van onze dorpen. Het gevaar van overbelasting en, in

het verlengde, overlast blijft aanwezig en we vragen u om in gesprek te blijven met de veelal omwonenden en waar mogelijk tot oplossingen te komen.

Met de in 2023 vastgestelde toeristische visie timmert Stein hard aan de weg om zich ook toeristisch nog nadrukkelijker op de kaart te zetten. In afgelopen jaren zijn reeds diverse rivierparkings aangelegd en komend jaar wordt het gemeentedekkend wandelknooppuntennetwerk opgeleverd. Steeds meer bezoekers weten de weg naar het hart van de Maasvallei te vinden. Wij zijn verheugd dat in 2025 de bewegwijzering naar deze parkings verbeterd wordt, zodat het, ondanks de toename van het toeristische verkeer, voor de inwoners ook stil genieten blijft om in Stein te wonen.

Zorgelijk echter is een zichtbare afname door met name automobilisten, maar ook fietsers, van het respect voor medeweggebruikers en verkeersregels. Zeker als er door wegwerkzaamheden knelpunten ontstaan is dit zichtbaar. Verbodsborden negeren, te hard rijden, fout parkeren etc. zijn constatering. Dit zet ook kwaad bloed bij de omwonenden van de werkzaamheden wat weer klachten en irritatie ten opzichte van de gemeente oproept. Met name in de spitsuren en in het weekend doet zich dit verschijnsel voor. Wat ons ook in dit verband zorgen baart is dat handhaving hierbij niet plaatsvindt, BOA's zijn alleen gepland inzetbaar en de politie is overbelast. Met nog de nodige werkzaamheden in uitvoering en een ambitieus investeringsplan voor de komende jaren roepen wij het college op om hier een gedegen plan op te maken, de diverse projecten integraal te bekijken en hierover helder te communiceren. Het blijft zaak dat er tussen gemeente, uitvoerders, hulpdiensten maar ook bijvoorbeeld organisatoren van evenementen een gedegen afstemming plaatsvindt om problemen aan de voorkant al te tackelen.

En dan voorzitter, de economie van de gemeente Stein bruist! We hebben natuurlijk het voordeel van twee snelwegen, een haven, voldoende industrie- en bedrijventerreinen en een businesspark. Het vastgestelde economisch beleid 2024-2027 zet een duidelijke stip op de horizon voor Stein als bedrijvige gemeente. Belangrijke speerpunten zijn de investeringen in infrastructuur, optimalisatie van bedrijventerreinen en versterking van het ondernemersklimaat. Komende periode staat de opwaardering van de fysieke bedrijfsinfrastructuur op de planning. Zeker voor Bedrijventerrein Kerensheide is een verdere invulling hoognodig, zodat deze entree van Stein ook een visitekaartje wordt voor iedereen die Stein bezoekt en voor iedereen die in Stein woont.

Heden ten dage zijn woningen schaars in onze gemeente; er heerst een spanning tussen vraag en een passende beschikbaarheid. DOS hecht veel waarde aan voldoende woningaanbod voor iedereen en is dan ook blij dat het 'woningbouwprogramma gemeente Stein' volop in uitvoering is. Een aantal voorbeelden zijn locaties de Poolster en Elckerlyc in Elsloo en Lindenhagen in Urmond. In 2025 wordt er ook aan de slag gegaan met nieuwe locaties, zoals de Heuvelstraat en de voormalige basisschoollocatie in Meers, en het Bruisend Hart Nieuwdorp in Stein. Op die manier draagt onze gemeente bij aan een toekomstbestendige woningvoorraad in iedere woonkern voor jong en oud door verder uitvoering te geven aan de woonzorgvisie. Zo starten partijen dit najaar met een nieuwe centrum verkenning met focus op de voormalige zwembadlocatie.

Naast de concrete bouwplannen wordt ook gewerkt aan de uitwerking van een locatiestudie, om de in de Woonzorgvisie en provinciale woondeal opgenomen aanvullende woningbouwopgave, voor de wat langere termijn, in te vullen. Voor op lange termijn zijn we ook bezig met het nationaal isolatieprogramma, de uitvoeringsplannen aardgasloze wijken en het Warmtenet Zuid-Limburg om het wonen van de toekomst waar te kunnen maken. De gemeente Stein heeft op dit moment een aantal locaties waar woningbouw gerealiseerd zou kunnen worden om in de woningbehoefte te kunnen voorzien. Het is dan ook goed dat de gemeente zich met deze locaties bezighoudt.

DOS hecht niet alleen waarde aan voldoende woningaanbod voor iedereen, maar ook aan de mogelijkheid om überhaupt een woning te kunnen aankopen. Wij zouden graag betrokken willen worden om mee te denken over hoe wij als gemeente deze doelstelling kunnen bevorderen, bijvoorbeeld in het grondbeleid of met verordeningen.

Hierop aanhakend, diverse wegen en riolering in Meers zijn aan groot onderhoud toe. DOS is blij te zien dat de gemeente de benodigde werkzaamheden gebiedsgericht wil aanpakken door samen met de bewoners tot een nieuwe toekomstbestendige inrichting te komen. De voorbereidingen zijn reeds gestart en de uitvoering zal plaatsvinden in 2026 en 2027. Daarnaast staat de DOS-fractie positief tegenover de verdere voorbereiding van het doorfietspad/op-afrit Elsloo. Het draagt bij aan de

verbetering van het wegennet, de bevordering van de doorstroom en het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Voorzitter, wij gaan afronden. Wij hopen met onze bijdrage vandaag te hebben laten zien hoe breed de opgaven en ambities voor gemeenten zijn en welke uitdagingen er zijn. Daarbij is een gedegen begrotingsbeleid volgens ons voorwaardelijk om deze ambities uiteindelijk te kunnen waarmaken. In de gemeente Stein maken we ambities waar gewoon door het te DOEN! Misschien niet altijd in het juiste tempo en hier en daar gaat er ook wel eens iets mis. Het is altijd makkelijk om de nadruk te leggen op de dingen die niet goed gaan maar het merendeel gaat gewoon hartikke goed. De DOS fractie is ervan overtuigd dat we op de goede weg zijn. Wij geven daarom al op voorhand aan dat wij vandaag geen moties of amendementen gaan indienen om bij te sturen of te wijzigen. De begroting bevat alle opgenomen beleidsvoornemens uit kadernota en bestuursakkoord. Daarnaast hebben wij vanuit de Midtermreview gezien dat we op de goede weg zijn voor wat betreft de uitvoering van het bestuursakkoord. Nagenoeg alle genoemde ambities zitten in de pijplijn, zijn al opgepakt of zelfs al afgerond. Uiteraard zullen wij openstaan voor suggesties van andere partijen.

Tot zover voorzitter.